

Aan:
de voorzitter en de leden van
provinciale staten van Drenthe

Assen, 12 mei 2003
Ons kenmerk 19/7.2/2003004505
Behandeld door de heer A. Ruiter (0592) 365437
Onderwerp: Ontwikkelingen Noord-Nederlands Bureau voor Toerisme (NNBT)

Geachte voorzitter/leden,

Inleiding

Hierbij informeren wij u over de recente ontwikkelingen bij het NNBT. Het bestuur van het NNBT, dat in maart van dit jaar is aangetreden, heeft naar aanleiding van de exploitatiecijfers van januari en februari van dit jaar, een geprognosticeerd resultaat over 2003, een liquiditeitsprognose over 2003, alsmede een definitieve evaluatie van de inbaarheid van de uitstaande vorderingen, opdracht gegeven tot een extern accountantsonderzoek. Op basis hiervan heeft het bestuur van het NNBT de drie noordelijke provincies gevraagd om een eenmalige tegemoetkoming van € 2,9 miljoen ter sanering van het negatieve eigen vermogen, het opbouwen van een reservepositie en het doorvoeren van een nieuwe reorganisatie. Hierbij delen wij u mee dat ons college besloten heeft niet in te gaan op deze vraag van het bestuur van het NNBT. Wij zijn van mening dat het NNBT niet volledig heeft kunnen voldoen aan de afspraken die met de staten zijn gemaakt, namelijk het implementeren van een NNBT nieuwe stijl, op basis van het rapport-Van Leeuwen. De drie noordelijke colleges hebben op 6 mei 2003 het bestuur van het NNBT van dit besluit in kennis gesteld. Het bestuur van het NNBT heeft zich op woensdagochtend 7 mei 2003 beraden op de situatie en heeft aangegeven dat het beleid gerealiseerd kan worden met een eigen vermogen van € 250.000,-- in plaats van € 500.000,--.

De gevraagde bijdrage zou daarmee verlaagd kunnen worden naar € 2.600.000,--.

Op de vraag waarom niet voldaan kan worden aan de afspraken die gemaakt zijn, is geen antwoord gekomen. Wij zijn van mening dat de situatie daarmee niet wezenlijk anders beoordeeld kan worden.

In deze brief gaan wij op hoofdlijnen in op de ontstane situatie.

De Friese accountantsdienst, die namens de provincies de kwartaalrapportages van het NNBT analyseert, zal ook de in januari en februari ontstane situatie analyseren. Zodra wij die analyse hebben, zullen wij u hiervan op de hoogte stellen.

Situatie NNBT

De snel verslechterende situatie van het NNBT kent een aantal oorzaken. Recentelijk is duidelijk geworden dat een belangrijk deel van de vorderingen van met name projectsubsidies niet inbaar blijkt te zijn. Dit kan worden toegeschreven aan het ontbreken van een adequate projectadministratie, waardoor het niet in alle gevallen mogelijk bleek op juiste, tijdige en volledige wijze verantwoording af te leggen aan subsidiegevers en hun accountants. Daarnaast zien wij een terugtrekkende beweging van de markt, zowel bedrijven als consumenten, hetgeen tot uitdrukking komt in het genereren van lagere opbrengsten in de bedrijfsonderdelen van het NNBT, zoals de vakantieboekingscentrale en promotie en marketing. Ten slotte zijn er nog forse incidentele tegenvallers (navordering pensioenpremies).

Deze zeer verslechterde financiële situatie openbaart zich in januari en februari 2003. Dus nauwelijks een half jaar nadat u ingestemd hebt met de implementatie van een NNBT nieuwe stijl (statenstuk 956; behandeld 12 juni 2002) en de bijdrage voor het jaar 2003 (statenstuk 9; behandeld 25 november 2002). Aan het toekennen van de subsidie 2003 hebben wij de voorwaarde verbonden om ons per kwartaal deugdelijke financiële rapportages toe te zenden. Hierbij is de afspraak gemaakt om deze rapportages door de Friese accountantsdienst te laten beoordelen. Toetsing van het mogelijk herstel van de financiële situatie, alsmede de daarmee samenhangende beleidsuitvoering, heeft dan ook in dat licht plaatsgevonden.

In dit perspectief moet nu worden vastgesteld dat financieel herstel niet heeft plaatsgevonden en dat dat ook niet op korte termijn zonder aanvullende financiering te verwachten valt, en dat mede hierdoor de met uw staten gemaakte afspraken door het NNBT niet zijn nagekomen. Dit heeft geleid tot ons oordeel dat nieuwe investeringen in het NNBT niet verantwoord zijn. Het gevolg daarvan is dat reeds ingezette middelen in NNBT nieuwe stijl en het plan van aanpak 2003 afgeboekt moeten worden, evenals dat deel van de bevoorschotting in de projecten waarvoor geen prestaties zijn geleverd.

Nog op 12 maart 2003 hebben wij u schriftelijk geïnformeerd over de ontwikkelingen bij het NNBT, met name ten aanzien van de jaarrekening 2002, inclusief de goedkeurende verklaring van de accountant, het jaarverslag 2002 en het advies van de interne accountantsdienst van de provincie Fryslân. Daarin stellen wij dat er ten aanzien van de winstgevendheid van de NNBT-organisatie en de voortgang van de afrekening van de lopende projecten redenen zijn om de vinger aan de pols te houden. Wij stelden ons dan ook voor dat na de kwartaal-rapportage van het eerste kwartaal 2003 en het advies daarover van de Accountantsdienst Fryslân tot een standpunt te komen ten aanzien van het meerjarenbudgetfinancieringscontract.

Nog voor de kwartaalrapportage opgesteld is, zijn wij op 8 april telefonisch benaderd door het bestuur van het NNBT, waarin mededeling werd gedaan dat zij de cijfers en een nader onderzoek naar de financiële afwikkeling van de projecten dermate zorgwekkend beoordeelt dat nader overleg noodzakelijk geacht werd.

In de bijeenkomst op 10 april 2003 heeft een afvaardiging van het bestuur van het NNBT de drie provincies mondelinge informatie verstrekt over de financiële stand van zaken. De belangrijkste signalen waren de vermoedelijke oninbaarheid van een deel van projectsubsidies en de sterk tegenvallende resultaten over de eerste twee maanden van 2003. Men beschikte op dat moment nog niet over schriftelijk materiaal en inmiddels had het bestuur opdracht gegeven aan een extern bureau (Plas & Bossinade) om de financiële stand van zaken te analyseren. Met de provincies werd afgesproken dat zo spoedig mogelijk gedetailleerde schriftelijke informatie aan de provincies zou worden voorgelegd, waarna vervolgoverleg zou plaatsvinden. Op 25 april 2003 zond het NNBT ons de rapportage van de analyse van het externe bureau. Dezelfde middag zijn deze gegevens door het bestuur van het NNBT mondeling toegelicht aan de drie provincies. Het NNBT meldde dat opnieuw een met veel afvloeiingskosten gepaard gaande reorganisatie noodzakelijk geacht wordt en dat de positie van het eigen vermogen en van de liquiditeit zodanig is dat zonder een forse extra financiële injectie door de provincies het NNBT het niet zal redden.

Dit is in ons college op 6 mei besproken en heeft tot de conclusie geleid dat niet ingegaan zal worden op de vraag van het NNBT om een extra bijdrage, omdat wij van mening zijn dat niet voldaan is aan de gemaakte afspraken en dat wij van het NNBT willen weten waarom in een dergelijk kort tijdsbestek na de gemaakte afspraken over een NNBT nieuwe stijl niet voldaan kan worden aan die afspraken. Een dergelijk standpunt is ook ingenomen door de colleges van gedeputeerde staten van Groningen en Fryslân.

De ontwikkelingen van de afgelopen tijd

In deze notitie wordt op een en ander nader ingegaan.

Het NNBT heeft het bureau Plas & Bossinade begin april 2003 opdracht gegeven onderzoek te doen naar:

- a. de positie van het eigen vermogen op 31 december 2002, rekening houdend met de huidige inzichten en
- b. het benodigde bedrag (vermogen) dat additioneel benodigd is om het NNBT voor langere termijn met een gezonde liquiditeits- en solvabiliteitspositie te continueren.

De onderzoeker geeft in de rapportage een beeld van vorenstaande punten en stelt bovendien dat een nieuwe reorganisatie noodzakelijk is om het NNBT levensvatbaar te maken.

De conclusies van de onderzoeker (registeraccountant) van Plas & Bossinade luiden samengevat als volgt:

- de huidige financiële situatie bij het NNBT is zorgelijk en de continuïteit, bij voortzetting van het beleid uit 2002 en de daarbijbehorende organisatie, loopt op korte termijn gevaar;
- er dienen op korte en middellange termijn (financiële) ombuigingen plaats te vinden op basis van door de huidige directie voorgenomen wijzigingen van beleid. Het NNBT zal samen met de provincies op korte termijn keuzes moeten maken met betrekking tot het beleid, de kerntaken en de ombuigingen. De directeur heeft een toekomstscenario (reorganisatie) geschetst ten aanzien van taken en bijbehorend personeel. Daarin is sprake van één kerntaak (marketing en promotie). Het daarbij benodigde aantal werknemers is 16. Er moeten 39 medewerkers afvloeien.

Indicatief lijkt het mogelijk om in afgeslankte vorm binnen de huidige budgetsubsidie van € 1.264.000,-- (van de drie provincies) het NNBT te kunnen exploiteren;

- voor de uitvoering van deze ombuigingen en een gezonde financiële uitgangspositie zal een kapitaalinjectie van bijna € 2,9 miljoen moeten plaatsvinden vanuit de participanten¹. Een gedeelte hiervan kan plaatsvinden door het omzetten van de verstrekte leningen door de provincies in eigen vermogen. Echter, dit lost een klein deel van het financiële probleem op en aanvullende stortingen zijn noodzakelijk. Pas wanneer de beleidskeuzes door het NNBT en de provincies zijn gemaakt, kan inzichtelijk worden gemaakt wanneer en hoeveel liquiditeit er nodig is. Een basis om nieuwe financiering bij financiële instellingen te zoeken ontbreekt;
- gezien de zorgelijke financiële situatie is ook een faillissement niet uit te sluiten;
- gezien de ervaringen binnen het NNBT van de afgelopen maanden, valt niet uit te sluiten dat er zich nieuwe financiële tegenvallers zullen voordoen.

Tijdens het op 25 april 2003 gevoerde overleg tussen een afvaardiging van het bestuur en de directeur van het NNBT en de provincies is het rapport van Plas & Bossinade door het NNBT toegelicht. Het NNBT gaf aan dat de risico-inschatting betreffende de projectsubsidies gemaakt is door Plas & Bossinade in samenwerking met medewerkers van het NNBT. Op een vraag van provinciezijde of tijdelijke ondersteuning en/of bemiddeling van de kant van de provincies zou kunnen leiden tot een hogere inbaarheid van subsidies, antwoordde men dat men inschat dat dat niet het geval zal zijn. Het NNBT vroeg de provincies om extra financiële ondersteuning van circa € 3 miljoen.

De provincies spraken hun verbazing en grote zorg uit over de sterke verslechtering van de financiële situatie en over de noodzaak voor een nieuwe reorganisatie, terwijl nog maar heel recentelijk een reorganisatie is uitgevoerd.

De provincies gaven het NNBT te kennen dat de rapportages geanalyseerd zullen worden en dat binnen twee weken een reactie van de provincies verwacht kan worden.

Oorzaken verslechtering financiële positie

Op basis van de aangeleverde gegevens kan, vooruitlopend op de beoordeling door de Friese accountantsdienst, op dit moment het volgende over de oorzaken van de snelle verslechtering van de financiële positie worden opgemerkt.

- Op de balans van 31 december 2002 stond een post Onderhanden projecten en subsidies van ruim € 900.000,--. Tot voor kort werd ons gerapporteerd dat slechts een gering deel hiervan niet inbaar zou zijn. Het ziet er nu naar uit dat ten minste een bedrag van € 358.400,-- als verlies moet worden genomen.
- Onlangs bleek dat over de maanden januari en februari 2003 een negatief resultaat is geboekt van € 105.000,--. Mede op basis daarvan verwacht men een negatief operationeel resultaat over 2003 van € 236.000,--.

¹ Berekening benodigde kapitaalinjectie:

- negatief eigen vermogen per 31 december 2002	€ 460.320,--
- risico's onderhanden werk (projecten)	- 358.400,--
- reorganisatiekosten (afvloeiingskosten personeel)	- 932.000,--
- verwacht negatief resultaat 2003	- 235.804,--
- bijstorting pensioenpremie	€ 330.000,--
- versterking eigen vermogen tot aanvaardbaar niveau	- 500.000,--
- overig	- 74.000,--
Totaal vermogensverstrekking	€ 2.891.000,--

Het NNBT gaf aan dat ondernemers minder participeren in promotionele en andere activiteiten (vakantieboekingscentrale, recreatiewerk). Mogelijke oorzaken hiervan zijn de opstelling van de brancheorganisaties RECRON en HISWA en de economische teruggang. De resultatenprognose 2003 is gebaseerd op de begroting over 2002. Men stelt nu dat het een te ambitieuze prognose was, die onder tijdsdruk en door de toen kort daarvoor in dienst getreden directeur en controller is opgesteld.

- Onlangs heeft het NNBT, naar men zegt onverwacht, een nota ontvangen betreffende een bijstorting van pensioenpremies van € 330.000,--.

Beoordeling stand van zaken

Eind 2002 is in opdracht van de drie provincies een extra analyse van de financiële stand van zaken van het NNBT gemaakt (rapport M.R. Reitsema RA, to the point), die aangaf dat het NNBT met de al genomen en geplande maatregelen op de goede weg was en dat de komende jaren de aangegeven winstverwachting van gemiddeld € 170.000,-- per jaar gerealiseerd zou kunnen worden.

Ook is door Reitsema, in overleg met het NNBT en de huisaccountant, het projectenbestand nader bekeken. Uit de eind februari 2003 gepresenteerde jaarcijfers over 2002 bleek echter dat de exploitatie niet naar wens verloopt. Het uiteindelijke resultaat over 2002 viel tegen (€ 12.000,-- in plaats van het in oktober 2002 verwachte resultaat van € 350.000,--) en de positie van het eigen vermogen is nauwelijks verbeterd ten opzichte van eind 2001. Bovendien werd de grote omvang van de vorderingen, met name onderhanden werk, zichtbaar.

Er waren op dat moment echter geen indicaties dat er een forse afboeking plaats zou moeten vinden. De situatie per 31 december 2002 leek zorgelijk, maar niet onoplosbaar.

Uit de in april 2003 aan ons voorgelegde cijfers over de eerste twee maanden van 2003 blijkt dat de exploitatie veel meer te wensen over laat dan verwacht. Bovendien is sprake van nieuwe tegenvallers. De bedrijfsprocessen zijn kennelijk nog steeds niet onder controle en het vertrouwen van "de markt" in het NNBT valt weg.

Voorstel voor nieuwe reorganisatie

Het voorstel voor een nieuwe reorganisatie is vanuit de positie van het pas aangetreden bestuur te begrijpen. Het voorstel toont echter aan dat de vorige reorganisatie (implementatie model Van Leeuwen, 2002) niet het beoogde effect heeft gehad. De genoemde argumenten voor een nieuwe reorganisatie zijn gelijk aan die van de vorige: het NNBT moet zich beperken tot de kerntaak toeristische promotie en marketing en er moeten veel personeelsleden (in het voorstel wordt gesproken over maar liefst 39 medewerkers!) afvloeien.

- Er is geen reorganisatieplan aan ons voorgelegd. Het in de conclusies van Plas & Bossinade aangehaalde toekomstscenario van de directeur (zie hierboven, paragraaf 2) is ons onbekend. In het rapport van Plas & Bossinade wordt opgemerkt dat bij de fusie taken en personeelsleden overgekomen zijn die niet passen bij de kernactiviteiten. Bovendien stelt men dat de financiële positie noodzaakt tot een kritische blik op de omvang, kwaliteit en taken van het personeel, en dat de directeur heeft aangegeven welke taken/afdelingen en bijbehorend personeel passen in het toekomstscenario.

- Er wordt in de rapportage niet ingegaan op de vorige reorganisatie uitmondend in NNBT nieuwe stijl.
Het voorstel toont aan dat men de afgelopen periode te veel op de oude voet is doorgedaan. Dat laatste blijkt ook uit de rapportage van Plas & Bossinade. Daarin wordt gesteld dat negatieve resultaten van andere activiteiten (inclusief projecten), niet behorend tot de kerntaak promotie en marketing, uit provinciale subsidies worden gefinancierd. Er bestaan dan ook grote twijfels over de kwaliteit van de organisatie.

- Verzoek om kapitaalinjectie; consequenties afwijzen verzoek.
Het NNBT heeft de provincies gevraagd om een extra kapitaalinjectie van € 2,9 miljoen om de organisatie gezond te maken en in verder afgeslankte vorm de kerntaak, toeristische promotie en marketing, uit te voeren.
De colleges van Groningen, Fryslân en Drenthe zijn van mening dat het niet wenselijk is weer opnieuw in te gaan op het verzoek voor een nieuwe reorganisatie en een financiële injectie door de provincies, omdat niet duidelijk is gemaakt waarom de implementatie van het NNBT nieuwe stijl tot onvoldoende resultaat leidt en niet voldaan kan worden aan de gemaakte afspraken. Temeer daar blijkt dat het draagvlak en vertrouwen bij de ondernemers eerder afneemt dan toeneemt.
Op dinsdag 6 mei heeft een bespreking met het bestuur van het NNBT plaatsgevonden waarin het NNBT meegedeeld is dat de provincies niet in zullen gaan op het verzoek van het NNBT.

- Brief van het NNBT 7 mei.
De gevraagde bijdrage wordt verlaagd tot € 2.600.000,--. Er wordt daarbij niet ingegaan op de mondeling gestelde vragen waarom niet voldaan kan worden aan de gemaakte afspraken.

- Het niet honoreren van het verzoek van het NNBT zal volgens het NNBT betekenen dat het bestuur op korte termijn surseance van betaling zal aanvragen. Behalve de nodige consequenties voor het personeel en de crediteuren, waaronder noordelijke (toeristische) ondernemers, heeft een faillissement rechtstreekse financiële gevolgen voor de provincies. Minimaal de volgende al uitbetaalde bedragen zullen moeten worden afgeboekt:
 - de in 2002 vooruitbetaalde subsidies ad € 1,2 miljoen (€ 400.000,-- per provincie);
 - de uitbetaalde voorschotten over de budgetsubsidie over het jaar 2003 (Groningen € 266.660,--, Fryslân € 318.000,-- en Drenthe € 320.000,--);
 - voorschotten op projectsubsidies waar geen prestaties tegenover staan (moet nog nader uitgezocht worden).
 De provincie Drenthe staat garant voor een bancaire lening van het NNBT (res tant 31 december 2002: € 338.000,--). Bovendien is wellicht een claim van circa € 50.000,-- te verwachten in verband met nog niet betaalde nota's betreffende het project Toerdata Noord, waarvan het NNBT en de drie provincies gezamenlijk opdrachtgever zijn.
Ook de in 2002 verstrekte extra bijdrage van € 300.000,-- (Drenthe € 150.000,--, Groningen € 100.000,-- en Fryslân € 50.000,--) ter versterking van het eigen vermogen moet in feite als verloren worden beschouwd.

De mogelijke gevolgen voor de provincies zullen nog nader in beeld worden gebracht. Ten slotte moet erop gewezen worden dat in het geval van een faillissement van het NNBT er een schakel in de landelijke VVV-structuur (ANVV - provinciale VVV's - regionale VVV's) wegvalt.

Conclusies

Op grond van het vorenstaande kan het volgende geconcludeerd worden.

- a. De reorganisatie van 2002 heeft niet het beoogde effect gehad, wat blijkt uit de recente rapportages en het voorliggende voorstel om opnieuw te reorganiseren. Er is niet voldaan aan de gemaakte afspraken ten aanzien van implementatie NNBT nieuwe stijl en de voorwaarden voor de bijdrage 2003. Er dreigt nu een herhaling van zetten.
- b. De organisatie is niet voldoende "in control".
- c. De vorderingen blijken voor een groot deel niet inbaar. Samen met nieuwe tegenvallers leidt dit tot een aanzienlijke verslechtering van de positie van het eigen vermogen en de liquiditeit.
- d. Er is bij de provincies en naar het lijkt bij een deel van de toeristische bedrijven geen vertrouwen meer in het NNBT.

Eindoordeel

De totstandkoming van het NNBT en de bedrijfsvoering sinds januari 2000 zijn door de provincies ondersteund met het oog op de uitvoering van een aantal belangrijke taken, die ook in de toekomst onverminderd van belang blijven:

- toeristische promotie en marketing ten behoeve van de drie noordelijke provincies;
- het ontwikkelen van een toeristisch imago per provincie;
 - de ondersteuning in de regio;
 - overleg en afstemming met de toeristische sector (ondernemers) betreffende promotie en marketing.

De provincies hebben aangetoond dat zij belang hechten aan een goede toeristische promotie en marketing. Met het wegvallen van het NNBT zal voor de uitvoering van vorengenoemde taken zo spoedig mogelijk een oplossing moeten worden gevonden. Het is op dit moment te vroeg om over de vorm daarvan een standpunt in te nemen. Allereerst moet de situatie rond het NNBT afgehandeld worden, waarna antwoord moet worden gevonden op de vraag "hoe verder?" Onderzocht moet worden welke mogelijkheden er zijn en welke rol de drie provincies daarin willen en kunnen spelen.

Verder zullen wij onderzoek laten uitvoeren naar de accountantsverklaringen van de huisaccountant van het NNBT met betrekking tot de jaarrekeningen 1999, 2000, 2001 en 2002. Tevens willen wij weten welke afwegingen ten grondslag hebben gelegen aan het oordeel van de accountant dat de continuïteit van het NNBT niet onmogelijk is. De colleges van GS van Groningen, Fryslân en Drenthe moeten kunnen afgaan op accountantsverklaringen in de beoordeling van de situatie bij gesubsidieerde instellingen.

Verder zullen wij u zo spoedig nader berichten over de rapportage van de Friese accountantsdienst.

De rapportage Financiële situatie van de Stichting NNBT: Het advies in opdracht van het NNBT opgesteld door Plas & Bossinade ligt bij de Statengriffie voor u ter vertrouwelijke inzage.

Wij hopen u hiermee vooralsnog voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

, secretaris

, voorzitter

Bijlage(n):
ck/coll.

NNBT: overzicht belangrijkste ontwikkelingen maart 2002–april 2003

Opmerking

In het overzicht is ook aangegeven wanneer correspondentie c.q. behandeling van statenstukken over dit onderwerp heeft plaatsgevonden in provinciale staten. Daarnaast is het onderwerp NNBT en reorganisatie diverse malen in de Statencommissie Ruimte, Infrastructuur en Mobiliteit (RIM) zowel naar aanleiding van statenstukken alsook zijdelings aan de orde geweest.

Maart 2002

Toekomstplan Naar een levensvatbaar en vitaal NNBT, interim-directeur NNBT (B. de Boer) in opdracht van het bestuur van het NNBT.

Conclusies en aanbevelingen:

- liquiditeitspositie is zeer slecht, steun van provincies en banken is noodzakelijk om liquiditeitsprobleem op te lossen;
- meer richten op kerntaken (promotie, ondersteuning regiovorming VVV's, ICT: platform en kennis/informatiedatabase; vakantieboekingscentrale; coördinatie van projecten);
- fors bezuinigen op materieel en personeel van 62 naar 47 fte's; personeel moet naar hogere kwaliteit;
- verbeter de relatie met bedrijfsleven en VVV's;
- verbeter financiële en bedrijfseconomische administratie; alle maatregelen moeten leiden tot besparing van ruim € 500.000,-- op jaarbasis.

Provincies zijn van mening dat het toekomstplan onvoldoende perspectief geeft en laat een second opinion uitvoeren (Van Leeuwen).

Juni 2002

Rapportage Second opinion Kansen in en voor het Noorden, Van Leeuwen, in opdracht van drie provincies.

Conclusies en aanbevelingen:

- voorstel De Boer is ontoereikend om NNBT vitaal en levensvatbaar te maken;
- richten op beperkt aantal kerntaken (promotie en marketing, ondersteuning regionale VVV's, touroperating, projectcoördinatie, Internet);
- personeel van 62 fte's naar 32 fte's;
- instroom van personeel van hoge kwaliteit op aantal posten;
- transformeer (bestuurlijke) organisatie inclusief nieuw bestuur;
- na reorganisatie is subsidie van totaal circa € 1 miljoen (3 provincies) toereikend.

Mei 2002

Vertrek interim-directeur.

Mei 2002 – september 2002

Voorzitter NNBT treedt mede op als waarnemend directeur.

Juni 2002

Provinciale staten van Drenthe en Groningen besluiten over oplossing financiële problematiek: € 300.000,-- (Drenthe € 150.000,--, Groningen € 100.000,-- en Fryslân € 50.000,--) extra donatie van 3 provincies ter versterking van het eigen vermogen en € 1.200.000,-- vooruitbetaling subsidies 2003 tot en met 2008 (€ 400.000,-- per provincie).

Provinciale staten Drenthe statenstuk 956, Toekomst Noord-Nederlands bureau voor Toerisme:

1. Instemmen met implementatie van het model Van Leeuwen (NNBT nieuwe stijl) door het NNBT.
2. Een eenmalige subsidie van € 150.000,-- beschikbaar stellen aan het NNBT ter versterking van het eigen vermogen.
3. Een bedrag van € 400.000,-- beschikbaar stellen aan het NNBT, als voorschot op de subsidies over de periode 2003 tot en met 2008.
4. Budgetfinanciering invoeren per 1 januari 2003.
5. De jaarlijkse subsidie aan het NNBT vast te stellen bij de begroting 2003.

Opmerking: ter vertrouwelijke inzage zijn in de leeskamer neergelegd:

- Financiële analyse, Deloitte & Touche, 26 februari 2002.
- Naar een levensvatbaar en vitaal NNBT, Bart de Boer, 4 maart 2002.
- Contourennotitie "Second-Opinion NNBT", Van Leeuwen 7 mei.

Augustus 2002

Start implementatie "NNBT nieuwe stijl" (model Van Leeuwen).

3 september 2002

Het college van Drenthe heeft het eindrapport Second opinion onderzoek NNBT Kansen voor het Noorden ter vertrouwelijke kennisgeving voor de statenleden ter inzage gelegd (rapport Van Leeuwen).

September 2002

Aantreden nieuwe directeur NNBT (mevrouw M. Bunicich).

September 2002

Besluit van provinciale staten van Fryslân over oplossing financiële problematiek conform Drenthe en Groningen (zie boven).

Oktober 2002

Rapportage Groningse Statencommissie Beleidsonderzoek NNBT.

De commissie geeft antwoord op drie vragen.

1. Welke omstandigheden, binnen en buiten het NNBT, hebben ertoe geleid dat er een fors negatief eigen vermogen en een negatieve liquiditeitspositie is ontstaan?
2. Hoe zijn de bestuurlijke processen verlopen?
3. Welke aanbevelingen zijn er aan provinciale staten te geven om in de toekomst een goede subsidierelatie aan te gaan met het NNBT en om een adequate controle uit te kunnen oefenen op het NNBT?

Aanbevelingen:

- stel de eigen vermogenspositie vast alvorens tot definitieve besluitvorming over de aanzuivering van het eigen vermogen over te gaan;
- toets het businessplan door middel van onderzoek naar de verwachte winstcapaciteit;
- toets prognoses en begrotingen aan haalbaarheid en consistentie;
- stel de liquiditeitsbehoefte vast die nodig is in de nieuwe opzet;
- er is een adequate nulmeting nodig ten behoeve van het aangaan van een nieuwe subsidierelatie;
- evalueer de huidige inrichting van de interne organisatie rondom de subsidierelatie met het NNBT en neem passende maatregelen ter verbetering van de kwaliteit van de organisatie;
- ga per 2003 nog niet over tot het toekennen van een budgetsubsidie.

De informatie is rechtstreeks door de onderzoekscommissie Groningen aan de statenleden, ook die van Drenthe, toegezonden ter kennisname. De gegevens zijn ook meegenomen in het statenstuk 9.

Oktober 2002–april 2003

Interim-controller NNBT (H. Meijeringh).

Oktober 2002

Presentatie begroting 2003 NNBT.

November 2002

Eerste rapportage betreffende controle kwartaalrapportage door Afdeling Interne Controle & Accountability van de provincie Fryslân in opdracht van drie provincies.

Conclusies en aanbevelingen:

- NNBT heeft een start gemaakt met verbetering van de administratieve organisatie en de financiële verslaglegging;
- NNBT moet forse winst maken om de exploitatie niet in problemen te brengen;
- adequate aandacht gevraagd aan NNBT betreffende openstaande vorderingen;
- nog onvoldoende beeld van financiële ontwikkelingen;
- ga terughoudend om met investeringen;
- stel analyse op inzake risico's in nog niet afgerekende projecten;
- maak transparante kostprijsberekening van de producten;
- analyseer vorderingen, onderhanden werk en voorraden;
- maak inzichtelijk welke projectkosten worden gedekt door opbrengsten;
- monitor naleving van gemaakte afspraken.

Deze aspecten en de rapportage van de Statencommissie Groningen zijn meegenomen in het onderzoek Reitsema.

December 2002

Presentatie definitief Beleids- en activiteitenplan 2003 NNBT.

December 2002

Rapport inzake onderzoek naar financiële positie NNBT eind 2002 en systeem van financieel beheer en financiële controle, accountantsbureau Reitsema in opdracht van drie provincies.

Conclusies:

1. De financiële problemen bij het NNBT zijn ontstaan door een cumulatie van het niet afdekken van de financieringsbehoeftes die voortvloeien uit normale investeringen waar iedere startende onderneming mee te maken heeft en niet alleen uit een negatief startkapitaal.
2. Het saneringsplan van de provincies in 2002 is naar zijn omvang wel, maar naar zijn aard niet toereikend om per 1 januari 2003 met een gezonde financiële positie te starten.
3. Naar verwachting is op 1 januari 2003 sprake van een negatief eigen vermogen van € 114.000,--.
4. Er mag worden verwacht dat het NNBT de eerstkomende vier jaren gemiddeld een winst van € 171.000,-- zal kunnen realiseren.
5. De omvang van de bevoorschotting van de provincies in 2002 (€ 1,2 miljoen) is voldoende om op 1 januari 2003 met een aanvaardbare liquiditeitspositie te starten.
6. Het NNBT zal, bij realisering van de verwachte jaarlijkse winst, in de loop van 2006 het vereiste weerstandsvermogen van ca. € 500.000,-- hebben opgebouwd.
7. Eind februari 2003 zal de organisatie naar verwachting volledig "in control" zijn.

Aanbevelingen:

- zuiver de gehele negatieve inbreng aan; indien dat niet mogelijk blijkt, overweeg dan om het eerste jaar af te zien van aflossing van vooruitbetaalde subsidie;

- ontwikkel het managementinformatiesysteem met advies en hulp van de Friese accountantsdienst;
- benoem tijdig een nieuwe controller;
- laat de tussentijdse rapportages door de huisaccountant beoordelen;
- zorg ervoor dat er medio 2003 een businessplan inclusief een meerjarenbegroting en een meerjarenliquiditeitsbegroting opgesteld zijn.

December 2002

Subsidietoekenning drie provincies aan NNBT over 2003, inclusief prestatieafspraken en plan van aanpak, waaronder aanleveren financiële kwartaalrapportages.

Provincie Drenthe: statenstuk 9, Bijdrage Noord-Nederlandse Bureau voor Toerisme (NNBT) 2003 in relatie tot de ontwikkelingen NNBT nieuwe stijl.

De volgende besluiten zijn genomen.

1. Voor 2003 een subsidie te verlenen van maximaal € 400.000,-- en in de beschikking nadere voorwaarden stellen ten aanzien van bestedingsmarges, prestaties en effectmeting.
2. De jaarlijkse bijdrage van € 10.459,-- ten behoeve van het project Toerdata te handhaven tot en met 2004.

De achterliggende stukken: Beleidsplan NNBT 2003, Activiteitenplan 2003, begroting 2003, memo directeur NNBT betreffende vergelijking rapport-Van Leeuwen en Beleidsplan 2003 en een NNBT-rapportage ondersteuning bestuur NNBT hebben ter inzage gelegen.

Februari 2003

Tweede rapportage betreffende controle kwartaalrapportage en voorlopige resultaten 2002 door Accountantsdienst Fryslân in opdracht van drie provincies.

Conclusies:

1. Het NNBT heeft in korte tijd kans gezien haar administratie "in control" te krijgen. Het NNBT heeft ten aanzien van de post Onderhanden werk reeds de nodige stappen gezet, maar deze post kent nog wel een aantal onzekerheden. Gedeeltelijke afboeking zou nadelige gevolgen hebben voor het eigen vermogen en de liquiditeitspositie.
2. Gezien de wijze van besteding van de vooruit ontvangen provinciale subsidies en de terugbetaling c.q. verrekening daarvan is het hoogst noodzakelijk dat het NNBT in de komende jaren een winst maakt c.q. positieve cashflow genereert die minimaal gelijk dient te zijn aan de te verrekenen subsidiebedragen. Indien de winst lager uitvalt, kan de exploitatie in problemen komen.

Aanbevelingen:

- Wikkel de onderhanden werk-positie, met name ten aanzien van de afrekening van de projecten, zo spoedig mogelijk af. Men loopt hier een risico van € 931.000,--.
- Maak zo spoedig mogelijk duidelijk wat de consequenties zijn van de maatregelen ten aanzien van de om te buigen middelen ad € 150.000,-- in 2003.
- Bekijk de begroting 2003 nogmaals kritisch op haalbaarheid en realiteit. Dit in verband met de tegenvallende resultaten van 2002.

Op 17 februari heeft gedeputeerde Dijks de Statencommissie RIM op hoofdlijnen geïnformeerd over de dan bekende zaken ten aanzien van de jaarcijfers 2002.

Februari 2003

Schriftelijk antwoordt NNBT op vragen van de provincie Groningen over voorlopige jaarcijfers 2002, onder andere ten aanzien van de post Niet afgerekende projecten: NNBT merkt onder andere op dat naar verwachting deze post eind mei aanstaande met 60% zal zijn gedaald.

Maart 2003

Aanleveren jaarstukken 2002, inclusief goedkeurende accountantsverklaring.

Provincie Drenthe: op 12 maart brief aan de leden van provinciale staten over de jaarrekening 2002. Een zestal bijlagen is toegevoegd, onder meer advies van de accountantsdienst van Fryslân.

Door gedeputeerde Dijks is een informatieavond belegd voor fractievoorzitters/woordvoerders toerisme. Dit in verband met het feit dat er geen Statencommissie RIM meer zal plaatsvinden.

Het aangekondigde interpellatiedebat in de staten gaat niet door. Wel zijn een aantal vragen ter kennisneming gebracht van het college.

Maart 2003

Kritiek brancheverenigingen RECRON en HISWA op NNBT.

Ontevredenheid over samenwerking, gevolgd procedure bij vorming nieuw bestuur en ontbreken van inzicht in financiële situatie NNBT.

Maart 2003

Aantreden nieuw bestuur NNBT.

April 2003

Bericht van NNBT betreffende opnieuw sterk verslechterde financiële positie inclusief gegevens ten aanzien van af te rekenen projecten, liquiditeit, resultaten en rapportage van Plas & Bossinade betreffende een analyse van de financiële stand van zaken.

Plas & Bossinade gaan in op:

1. de eigen vermogenspositie op 31 december 2002, rekening houdend met de huidige inzichten;
2. het bedrag - vermogen - additioneel benodigd om het NNBT voor langere termijn met een gezonde liquiditeits- en solvabiliteitspositie te continueren;
3. verzoek aan de provincies om een bijdrage van €2,9 miljoen om een nieuwe reorganisatie mogelijk te maken.

Mei 2003

Op 7 mei brief van het NNBT, waarin het gevraagde bedrag gemotiveerd verlaagd wordt tot €2,6 miljoen.

Drachten, 7 mei 2003

Geachte Colleges,

Naar aanleiding van ons gesprek op 6 mei jl. waarin afgevaardigden van de Colleges van Gedeputeerde Staten te kennen hebben gegeven dat de drie Noordelijke provincies vooralsnog niet bereid zijn de door ons gevraagde kapitaalinjectie ten behoeve van het voortbestaan van het NNBT beschikbaar te stellen, richten wij ons tot u met het volgende.

De acute, negatieve financiële situatie van het NNBT heeft het nieuw aangetreden bestuur in zijn eerste vergadering van 9 april jl. doen besluiten contact op te nemen met de provincies en tevens een externe analyse te laten uitvoeren door Plas & Bossinade Bedrijfsadviesing. De acute, negatieve financiële situatie omhelsde zowel de exploitatie als de liquiditeit en de ontwikkelingen in het eigen vermogen, onder meer veroorzaakt door de volgende factoren:

- Tegenvallende exploitatie resultaten in het eerste kwartaal van 2003;
- Voortschrijdend inzicht met betrekking tot afwaardering onderhanden werk;
- Voortschrijdend inzicht met betrekking tot opbrengsten uit lopende projecten;
- Naheffing pensioenpremies.

Doordat de organisatie geen 'vlees op de botten' heeft, vertaalt zich dit op zeer korte termijn in liquiditeitsproblemen. De door de directie in gang gezette 'zachte sanering' biedt hierin door bovengenoemde omstandigheden niet tijdig een oplossing. Deze situatie vertaalt zich in een negatieve aangepaste begroting voor 2003, zodanig dat de continuïteit van de organisatie acuut in het geding is.

In reactie op uw afwijzende besluit hebben wij in onze bestuursvergadering van hedenmorgen uitgebreid aandacht besteed aan deze nieuwe situatie en de gevolgen voor de toekomstperspectieven van het NNBT. Wij hebben ons nogmaals gebogen over de minimaal benodigde kapitaalinjectie zoals geformuleerd door Plas & Bossinade Bedrijfsadviesing.

Wij zijn tot de conclusie gekomen dat het ons voorstaande beleid gerealiseerd kan worden met een vermindering van het in eerste instantie geprognoseerde eigen vermogen, te weten 250.000 euro in plaats van 500.000 euro.

In concreto betekent dit dat wij u thans verzoeken een vermogensversterking van circa 2.600.000 euro beschikbaar te stellen. Dit bedrag kan worden verkregen door het omzetten van lopende provinciale leningen in eigen vermogen (1.200.000 euro), een feitelijke extra storting van 800.000 euro, met daarnaast nog garanties voor lopende projecten.

Voor de goede orde brengen wij onder uw aandacht dat in deze totaalkosten 0,9 miljoen euro is inbegrepen voor een aanvullende reorganisatie, specifiek gericht op per provincie afgestemde marketing en promotie (zie actieplan 2003), ondersteund door een klein deskundig noordelijk bureau.

Indien de Noordelijke provincies afzien van de genoemde financiële injectie, ziet het bestuur geen perspectief voor het voortbestaan van het NNBT. Het bestuur ziet zich dan genoodzaakt op korte termijn surséance van betaling aan te vragen. In de visie van het bestuur zou dat buitengewoon betreurenswaardig zijn, temeer omdat het bestuur een goed toekomstperspectief voor het NNBT ziet op basis van de hiervoor aangegeven voorwaarden en een beleid specifiek gericht op marketing en promotie van de drie provincies. Bovenal betekent dit voor de recreatieve en toeristische sector in het algemeen en de ondernemers in deze sector in het bijzonder een groot verlies, omdat de gezamenlijke

promotie van het Noordelijk toeristisch product stil komt te liggen. Met als risico een teruglopend marktaandeel, juist nu de Noordelijke provincies toerisme en recreatie als speerpunt van beleid hebben gekozen.

In afwachting van uw reactie, die wij graag uiterlijk donderdag 15 mei zouden ontvangen, tekenen wij,
hoogachtend,

Noord-Nederlands Bureau voor Toerisme,
namens het bestuur,

drs. M.G. Schepers
voorzitter